

DOI 10.31558/2519-2949.2020.3.12

УДК 327(73+87)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0541-5884>**Корнійчук Л. В., Національний університет «Острозька академія»**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9030-3723>**Маслюх О. П., Національний університет «Острозька академія»**

ВІДНОСИНИ США-ВЕНЕСУЕЛА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР

Важливе місце у політиці США в Латинській Америці належить відносинам із Венесуелою. Держава є важливим джерелом ресурсів на континенті, а також і ринком збуту, тому привертає увагу не лише США, а й інших важливих геополітичних гравців таких як Російська Федерація та Китай, які розглядають ситуацію у Венесуелі як можливість тиску на США для реалізації своїх регіональних інтересів у Центрально-Східній Європі та Південно-Китайському морі і Тайвані відповідно. Відтак, кризова ситуація, що склалася у Венесуелі, набуває вагомого геополітичного значення, адже держава стає ареною протистояння провідних держав.

Метою статті є розглянути та проаналізувати особливості геополітичного виміру двосторонніх відносин США та Венесуели на сучасному етапі та з'ясувати як ці відносини впливають на геополітичну ситуацію на регіональному та глобальному рівнях, а також спрогнозувати ймовірні сценарії їх подальшого розвитку.

У статті проаналізовано американсько-венесуельські політичні та економічні відносини на сучасному етапі та з'ясовано, що на сьогодні США застосовують низку санкційних обмежень і таким чином чинять істотний тиск на економіку Венесуели. Дослідивши роль і позицію США у вирішенні венесуельської кризи, зазначено, що держава підтримує Х. Гуайдо і пропонує план вирішення політичної кризи. У дослідженні також визначено роль третіх сторін у відносинах між державами, зокрема з акцентом на стратегії Російської Федерації щодо венесуельської кризи. Також акцентовано увагу на тому, що наслідком подій у Венесуелі є міграційна криза, яка є вагомою геополітичною проблемою і вимагає уваги не лише США, а й світового співтовариства до її вирішення. Враховуючи геополітичні інтереси США у Венесуелі і стурбованість у зв'язку з появою світових геополітичних гравців у державі, найоптимальнішим для США є посилення ролі у продовженні переговорного процесу щодо вирішення венесуельської кризи, а також спільні скоординовані дії з Групою Ліма.

Ключові слова: *Сполучені Штати Америки, Боліварська Республіка Венесуела, венесуельська криза, геополітика.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасній системі міжнародних відносин, що переживає період трансформації, помітна роль належить Латиноамериканському регіону, незважаючи на низку кризових явищ у державах. Завдяки своєму економічному потенціалу регіон починає відігравати помітну геополітичну та геоекономічну роль та у зв'язку із цим часто стає ареною протистояння провідних геополітичних гравців. Близьке географічне положення стало запорукою того, що Латинська Америка була завжди включена у зовнішньополітичний порядок денний Сполучених Штатів Америки. Важливе місце в цій політиці займали відносини з Венесуелою. Впродовж XX століття між країнами панували дружні взаємини, зважаючи на високу зацікавленість у природних ресурсах останньої. Сполучені Штати встановили дипломатичні відносини з Венесуелою в 1835 р. Для них традиційно характерним є тісне торговельно-інвестиційне співробітництво. Торгівля нафтою була основою відносин протягом десятиліть і через свою прихильну позицію Венесуелі вдалося уникнути шкоди, яку США завдали антагоністичним латиноамериканським режимам, як наприклад у Чилі чи Гватемалі. Однак, із приходом до влади у Венесуелі Уго Чавеса, а пізніше – Ніколаса Мадуро, двосторонні взаємини переживали низку кризових моментів. Черговим істотним завершенням протистояння стало розірвання

дипломатичних відносин між державами у січні 2019 р., після того як США визнали лідера опозиції Хуана Гуайдо тимчасовим президентом країни. Ці події на тлі загострення соціально-економічної ситуації у Венесуелі, а також підтримкою діючого президента Н. Мадуро з боку КНР та Російської Федерації, привертають увагу, адже держава може перетворитися на регіон геополітичного протиборства таких впливових геополітичних гравців як США, КНР та Росія. Таким чином, США починають розглядати державу не лише з погляду посилення свого впливу в регіоні, а й з глобальної точки зору. Відтак, вивчення основних тенденцій венесуельсько-американських відносин сприяє не лише формуванню цілісної картини зовнішньополітичного курсу цих країн, а й дозволяє проілюструвати значення регіону у світовій політиці в цілому, що відповідно робить досліджувану тему достатньо актуальною.

Метою статті є розглянути та проаналізувати особливості геополітичного виміру двосторонніх відносин США та Венесуели на сучасному етапі, відповідно завданнями дослідження є з'ясувати як ці відносини впливають на геополітичну ситуацію на регіональному та глобальному рівнях, а також спрогнозувати ймовірні сценарії їх подальшого розвитку.

Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження є загальнонаукові та спеціальнонаукові методи. Зокрема, у дослідженні застосовано системний підхід до вивчення американсько-венесуальських відносин, також методи аналізу та синтезу дозволили скласти цілісну картину еволюції взаємин на сучасному етапі. Крім того, використано хронологічний та прогностичний методи, а також івент-аналізу – для характеристики змін зовнішньо- та внутрішньополітичного становища в державах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідно зазначити, що відносини між Венесуелою та США достатньо активно вивчають американські і російські дослідники. Серед досліджень, що стосуються теми, варто виокремити праці, у яких в загальному описано розвиток зовнішньої політики Венесуели, що написані російськими вченими-політологами – монографії В. Булавина [1], М. Іванова [2], статті Г. Коларова [3], а також особливу увагу варто звернути увагу на праці Е. Дабагяна [4], в яких здійснюється аналіз векторів політичного розвитку Венесуели і визначається її місце та роль в геополітичному просторі, а серед західних вчених на особливу увагу заслуговують праці Л. Ф. Ангосто-Феррандеса [5]. Важливу роль відіграє також література, в якій описано загальні положення зовнішньої політики США та політику цієї держави щодо регіону Латинської Америки загалом: це здебільшого праці американських та латиноамериканських вчених: Ф. Фукуями [6], Л. Ленглі [7], Ш. Баршефського [8], Х. Домінгеса і Р. де Кастро [9], Г. Превоста [10]. Що ж до проблеми відносин США та Венесуели, то окремі аспекти їх взаємодії описані у дослідженнях Х. Корралеса та К. Ромеро [11], а також у аналітичних напрацюваннях журналів *Foreign Policy*, *Forbes*, *The Wall Street Journal*. Серед студій українських вчених слід згадати публікації В. Асауленко [12] про відносини США із країнами Боліваріанського альянсу за президентства Барака Обами, Р. Чупріна та Ю. Ленди [13] про роль Венесуели в системі геополітичних досліджень в Південній Америці на поч. ХХІ ст., а також Н. Гаврилової та І. Кокуріної [14] про зовнішньополітичний курс держави за президентства Н. Мадуро. Однак, серед українських дослідників досліджувана тема не знайшла цілісного висвітлення, що підсилює її актуальність, особливо, враховуючи сучасні тенденції, що динамічно змінюють ситуацію в державі і регіоні загалом.

Виклад основного матеріалу. Із приходом до влади у Венесуелі в 2013 р. Н. Мадуро основні принципи, пріоритети та механізми реалізації зовнішньої політики залишилися незмінними ідеям Уго Чавеса – це антиамериканізм, соціалізм та регіональна інтеграція з поправкою на зміни у світовій та внутрішньодержавній економічній кон'юнктурі, які призвели до масового незадоволення та протестів. На стороні протестувальників і опозиції виступили США, а чавістів на чолі з Н. Мадуро підтримували ліві уряди та держави, які намагалися протидіяти впливу США: КНР, Іран, Туреччина – і серед них чи не найбільше – Російська Федерація.

Політика США щодо Венесуели визначила збереження демократії в якості всеосяжної мети. Країни регіону м'яко відреагували на відступ від демократії з боку урядів У. Чавеса і особливо Н. Мадуро. Адміністрація Б. Обами дотримувалася багатопрофільного підходу щодо кризи у Венесуелі, який передбачав індивідуальні санкції, багатосторонню дипломатію (головним чином через ОАД), підтримку переговорів між венесуельським урядом і політичною опозицією. Д. Трамп, хоч і більш схильний до військової риторики, ніж Б. Обама, не зацікавлений втягувати США в іноземні війни, так само як і його попередник. У той час як адміністрація заявляє про те, що «всі варіанти на столі», вони також неодноразово підкреслюють, що їхній підхід до проблеми носить дипломатичний характер.

Стурбовані внутрішньою кризою у Венесуелі, США намагалися дистанціюватися від цієї проблеми, зважаючи на те, що тоді в більшості країн регіону при владі все ще залишалися ліві сили: будь-який крок американців розглядали б, як мінімум, із пересторогою. Той факт, що криза була внутрішньополітичною також зменшував можливості впливу ззовні. Згодом, у липні 2014 р., після провалу переговорів у межах організації УНАСУР, було оголошено про економічні санкції проти низки венесуельських чиновників. У лютому-березні 2015 р. Державний департамент оголосив додаткові візові обмеження для урядовців і введення цільових санкцій.

Теоретично, різні напрямки підходу команди Б. Обама мали б посилювати один одного: переважно багатосторонній (підтримка переговорного процесу і співпраця в рамках міжнародних організацій) та частково односторонній (санкції) тиск на уряд Венесуели зміцнили б спроможність опозиції отримувати поступки від Н. Мадуро на переговорах. Однак, зіткнувшись з неприйняттям з боку країн регіону, дії та ініціативи Вашингтону не принесли очікуваних результатів.

Риторика адміністрації Д. Трампа була гострішою і гучнішою, але по суті схожою на заклики попередника до дотримання конституції, проведення вільних і справедливих виборів і припинення порушень прав людини. У той час як заявленою метою Сполучених Штатів залишалося просування демократії в Венесуелі, адміністрація тактично змістилася в бік односторонньої політики з особливим акцентом на санкції замість багатосторонньої дипломатії. Однак, через непопулярність Д. Трампа в Латинській Америці і схильність до односторонніх дій – США діють злагоджено, але ізольовано від інших країн регіону, які утворили спеціальну інституцію для розв'язання кризи – Групу Ліми.

23 січня 2019 р. Х. Гуайдо – лідера Національної асамблеї, було оголошено виконуючим обов'язки президента країни. Державу охопив політичний хаос, а суспільство фактично розділилося на прибічників Х. Гуайдо – з одного боку, і Н. Мадуро – з іншого. Із моменту визнання опозиційного уряду 23 січня 2019 р. США координували свої зусилля з тимчасовим президентом і закликали інші країни визнати тимчасовий уряд. Так, були застосовані заходи щодо обмеження доступу чавістського уряду Венесуели та державних нафтових компаній країни до американської банківської системи. Заморожені також активи президента, арештовані рахунки членів його уряду та заборонений продаж американцям венесуельського золота. Однак, головний важіль у розпорядженні Вашингтона – нафта, за допомогою якої і утримується режим Н. Мадуро.

28 січня 2019 р. США уперше впровадили санкції проти нафтової компанії PDVSA. Згідно з цими обмеженням, Венесуела може продавати нафту на американському ринку, але доходи отримуватиме опозиція – в тому числі доходи від нафтопереробної компанії Citgo, яка володіє більш ніж тисячею автозаправних станцій і займає більше 20% ринку бензину в США [15]. Нафта складає 95% експорту країни. На неї припадає 45% державного бюджету та 12% національного ВВП [15]. Парадокс відносин між країнами полягає в тому, що Венесуела не виключила США з усіх аспектів своєї економіки, але політично антиамериканські настрої зберігалися протягом всього розглянутого періоду; так само США не припиняли торгівлі з чавістами, аж до утворення опозиційного уряду Х. Гуайдо.

Падіння цін на нафту на світовому ринку у 2015 р. також вдарило по позиціях чавістів. Тоді експорт венесуельської нафти до США знизився з 29 млрд дол. у 2014 р. до 14,8 млрд дол. у 2015 р. [16, с. 42], за відносно стабільних фактичних об'ємів торгівлі цим ресурсом. У 2015 р. Венесуела постачала Сполученим Штатам близько 830 тис. барелів на добу, що склало близько 8,8% імпорту США, і робило Венесуелу третім за величиною іноземним постачальником сирої нафти і нафтопродуктів в Сполучені Штати (після Канади і Саудівської Аравії). Натомість із 2017 р. ситуація досить змінилася. Так, якщо у 2017 р. США імпортували з країни 674 тис. барелів нафти щоденно, що становило 14% імпорту, то у 2018 р. – 517 тис. барелів (40% експорту Венесуели), в січні 2019 р. – 400 тис. барелів, то у квітні 2019 р. імпортувалося лише 184 тис. барелів, а на кінець травня цього ж року імпорт нафти повністю припинився [17, с. 60-61]. Таким чином, США чинять істотний тиск на венесуельську економіку, адже позбавили її значної частки доходу від експорту нафти.

Санкції стимулювали фінансові проблеми уряду Н. Мадуро, включаючи невиконання більшості кредитів та неможливість залучити нове фінансування. Натомість уряд Н. Мадуро співпрацював із іншими партнерами, зокрема з російським урядом та його державною фірмою «Роснефть». До початку лютого 2019 р. PDVSA здійснювала переказ коштів у російський «Газпромбанк», який нещодавно заблокував венесуельські рахунки, щоб не потрапити у санкційний список США.

Близько 60 країн світу вже визнали Х. Гуайдо виконуючим обов'язки президента Венесуели до часу проведення загальних президентських виборів. Водночас, 30 квітня 2019 р. було оголошено

про початок фінального етапу усунення від влади соціалістів. За неофіційною домовленістю Н. Мадуро повинен був летіти на Кубу. Усі інші члени його уряду зберегли б свої посади до нових виборів. Велику роль у провалі цієї операції відіграли війська Куби і Росії, які знаходилися у державі і допомогли втримати владу соціалістам. М. Помпео прямо заявив, що росіяни не дозволили Н. Мадуро втекти з Венесуели [18], однак Росія це заперечує.

Після провалу операції США значно посилили санкції проти Венесуели, вразивши ключові цілі: державні нафтові і золотодобувні компанії та Венесуельський центральний банк. У серпні 2019 р. Д. Трамп підписав указ про введення повного економічного ембарго. За цим розпорядженням всі активи чавістського уряду Венесуели і пов'язаних із ним організацій на території США було заморожено. Виняток зроблено для операцій, пов'язаних із наданням гуманітарної допомоги.

США також почали вводити санкції на іноземні фірми, які ведуть бізнес із Венесуелою: зокрема іноземні судноплавні компанії, які транспортують венесуельську нафту. Внаслідок цього торгівля Венесуели зі Сполученими Штатами у 2019 р. впала до 3,21 млрд дол. за останніми даними Бюро перепису населення США [19]. Це на 83% нижче обсягу товарообігу в 2018 р., який становив 19 млрд дол. Експорт США до Венесуели зменшився на 78%, а імпорт з Венесуели впав на 85% [19]. Слід також враховувати, що на показники вплинуло також переформатування співпраці на новий венесуельський уряд.

Щодо економічного ефекту від американських санкцій, результати є неоднозначними. Деякі аналітики також стурбовані тим, що суворіші обмеження ще більше посилюють венесуельську гуманітарну кризу, яка відзначається дефіцитом продовольства, лікарських засобів та масовою міграцією. У лютому 2019 р., на прохання тимчасового президента, уряд США попередньо розмістив гуманітарну допомогу для венесуельців на кордонах з Колумбією та Бразилією. Тоді чавістські військові сили не дозволили гуманітарному конвою перетнути кордон.

У той же час Вашингтон демонструє деяку гнучкість у своїй політиці санкцій: у травні 2019 р. скасовано обмеження щодо колишнього глави розвідувальної служби Венесуели після того, як він вступив у конфронтацію з Н. Мадуро і підтримав спробу перевороту у квітні 2019 р. Зараз ведуться переговори щодо мирного врегулювання конфлікту і відходу чавістів від влади. Для того, щоб завершення конфлікту було максимально ефективним сторонам необхідно дійти до спільного рішення в найкоротші терміни. Слід підкреслити, що навесні 2020 р. США пропонували для Н. Мадуро та Х. Гуайдо створити у Венесуелі перехідний уряд та провести нові вибори, після чого були б скасовані американські санкції. Однак, Н. Мадуро відхилив такий варіант [20]. Крім того, у березні 2020 р. генеральний прокурор США Вільям Барр звинуватив Н. Мадуро та інших високопосадовців у наркотероризмі, інкримінувавши їм змову з колумбійським ліворадикальним угрупованням «Револьюційні збройні сили Колумбії» (FARC) з метою «затопити США кокаїном» і для цього Венесуела була використана як притулок, звідки кокаїн доставляли до країн Центральної Америки [21]. Такі заяви з боку США свідчать про те, що ситуація у Венесуелі може розглядатися і як загроза національній безпеці держави, а відтак не може бути повністю виключеним і силове втручання у її вирішення, хоча на разі про такий сценарій говорити і не доводиться.

Що ж до ще однієї геополітичної проблеми, що стала наслідком кризи у Венесуелі, то вона у найближчому майбутньому також може призвести до загострення ситуації у латиноамериканському регіоні в цілому. Йдеться про міграційну кризу, яка була спричинена істотним зростанням рівня злочинності у Венесуелі, інфляцією, безробіттям, падінням життєвого рівня населення, браком свободи слова тощо. Впродовж 2012 – 2015 рр. кількість емігрантів складала 2,9 % щорічно (за цей період емігрувало близько 1,8 млн. осіб), а після конституційної кризи 2017 р. ця кількість стала істотно зростати і у 2018 р. міграційну кризу вже почали порівнювати із кризою мігрантів у Середземноморському регіоні у зв'язку із громадянською війною у Сирії. Станом на червень 2019 р. покинуло Венесуелу близько 4,5 млн. осіб, що виїжджали в основному до Колумбії, Перу, Чилі, США, Еквадору, Бразилії та Аргентини, що змусило окремі держави (наприклад, Перу, Чилі, Еквадор) вводити заходи для обмеження міграції, а також спричинило проблеми на кордонах із сусідами Венесуели, зокрема, зростання там рівня злочинності [22, с. 108]. Така ситуація звичайно ж ставить венесуельську кризу в центр геополітичних проблем регіону та змушує не лише США, а й інші держави та ООН звернути більшу увагу на вирішення цієї ситуації, адже вона загрожує гуманітарною катастрофою не лише всередині країни, а й в регіоні загалом.

Слід враховувати, що будь-яка політична програма США у Венесуелі не приносить очікуваних результатів поки Венесуела співпрацює з Росією. Ця країна найбільше підтримує уряд Н. Мадуро в політичному, військовому та економічному планах. Російська Федерація допомогла

режиму ухилитися від санкцій шляхом продажу криптовалют і продовження закупівель нафти (станом на серпень 2019 р. російський державний нафтовий гігант «Роснефть» імпортував 66% продукції PDVSA) [23]. До санкційного списку США, пов'язаного з кризою у Венесуелі, потрапив російський банк «Єврофинанс Моснарбанк». Станом на липень 2019 р. Венесуела заборгувала 10 млрд дол. за покупку 36 російських винищувачів, Росія вклала 9 млрд дол. в розробку венесуельських родовищ і ще 4 млрд дол. інвестицій в інші сфери [24]. Російські боти ведуть активну пропаганду у венесуельських соціальних мережах, поширюючи фейки. Іспаномовна Russia Today завзято перекручує будь-яку інформацію, поливаючи при цьому брудом Х. Гуайдо чи звинувачуючи США, вдаючись до такої ж брутальної пропаганди, як це спостерігалось і спостерігається щодо України [25].

Дії Росії у Венесуелі виглядають як свого роду відповідь на підтримку Сполученими Штатами України, Грузії та Молдови. Якщо Вашингтон має вплив у сфері інтересів Москви, то і Москва демонструє свій вплив у сфері інтересів Вашингтону. Втручання Росії у венесуельську кризу створює передумови для потенційної угоди про обмін цими сферами: Москва може відмовитися від підтримки Н. Мадуро взамін на те що, Вашингтон надасть Москві свободу дій в Україні, Грузії чи Молдові. У 2015 р. Російська Федерація втрутилася у громадянську війну у Сирії, переламавши ситуацію на користь президента Башара Асада. Припускалося, що Росія може спробувати зробити те ж саме в Венесуелі [26], хоча це було б проблематичніше і затратніше через велику географічну віддаленість регіону від кордонів Росії.

Для Росії, і в меншій мірі Китаю, Ірану та Туреччини Венесуела виконує роль точки опори у втіленні геостратегічних цілей. Кожна зі згаданих країн зважала на свою вигоду, продаючи зброю в обмін на державні акції та кредити, добре знаючи, що Венесуела їх не зможе повернути. У такий спосіб Росія прагнула утвердитися в регіоні ідеологічно, економічно та стратегічно. Зараз держава потроху намагається згорнути свої активи у Венесуелі. Тут дається взнаки і раптове падіння цін на нафту, і світова пандемія, яка вимагає залучення ресурсу для вирішення внутрішніх проблем. Щоб уникнути санкцій у травні 2020 р. «Роснефть» передала всю свою власність у Венесуелі спеціально створеній державній компанії «Росзарубежнефть», але поновлення видобування і продажу нафти не очікується – існує можливість того, що новий уряд після перемоги націоналізує всі іноземні підприємства, як вже неодноразово ставалося в цій країні. В контексті пандемії та виснаження ресурсів, держава готується до можливої перемоги опозиціонера Х. Гуайдо і намагається мінімізувати свої збитки від поразки.

США з погляду національної безпеки зацікавлені у підтримці політичної стабільності у Венесуелі. Звичайно, не можна забувати і про економічні інтереси в регіоні, який розглядається державою і як ринок збуту, і як джерело сировини. Однак, на сьогодні у політиці США Венесуела не стоїть питанням номер один порядку денного, зважаючи на ту ж пандемію, політичні скандали пов'язані з Д. Трампом та прийдешні вибори. Головний супротивник Д. Трампа – демократ Джо Байден, найімовірніше продовжить помірну політику санкцій та переговорів із чавістами. У перспективі за умови подорожчання нафти вище рівня рентабельності і поповнення бюджету Росії цілком можливе повернення до її конфронтації із США під виглядом конкуруючих урядів Венесуели. Зараз же склалася сприятлива ситуація для того, щоб остаточно ров'язати конфлікт.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи, слід підкреслити, що президентство Н. Мадуро супроводжується довготривалою економічною, політичною та міграційною кризою у Венесуелі, яка дестабілізує регіон та стає причиною все більшої ізоляції держави на міжнародній арені. Зростання кількості міжнародних геополітичних гравців у Венесуелі, зокрема великою мірою Російської Федерації і меншою мірою КНР, викликає занепокоєння в США. Відтак, американсько-венесуельські відносини, проходячи досить кризовий період розвитку, мають геополітичний вимір для США. Оскільки держава зацікавлена у збереженні і посиленні свого впливу в Латинській Америці, а також у твердженні ліберальних цінностей у світі в цілому, то й увага до ситуації у Венесуелі є закономірною. Враховуючи те, що уряди Венесуели не можуть впоратися із внутрішніми протиріччями самостійно, зовнішні чинники відіграють значну роль у тому, як будуть розвиватися події: у напрямку погіршення ситуації, проведення демократичних виборів, заміну Н. Мадуро іншою особою з числа чавістів чи перемоги опозиції шляхом перевороту. Найоптимальнішим варіантом для США є продовження переговорного процесу, а також спільні скоординовані дії з Групою Ліми. Подальші дослідження теми відносин між країнами можуть стосуватися прийдешніх виборів у США, прогнозування змін у відносинах після них, впливу пандемії на перебіг кризи та позицію США у її вирішенні.

Бібліографічний список:

1. Булавин В. И., Дабагян Э. С., Семенов В. Л. Венесуэла в поисках. Москва: ИЛА РАН. 2002. 216 с.
2. Иванов Н. С. Уго Чавес: штрихи идейно-политического портрета. *Латиноамериканский исторический альманах*. Т. 13. С. 212–230.
3. Коларов Г. Режим Уго Чавеса в Венесуэле: сочетание национальной демократии и левого радикализма? *Политическая экспертиза: ПОЛИТЭКС*. 2008. Т. 4. № 3. С. 14–28.
4. Дабагян Э. С. Внешняя политика Венесуэлы в начале XXI века: основные направления. *Вестник Московского университета*. Сер. 25. Международные отношения и мировая политика. 2012. № 1. С. 95–123.
5. Angosto-Ferrandez L. F. Democracy, Revolution and Geopolitics in Latin America: Venezuela and the International Politics of Discontent. London: Routledge. 2015. 224 p.
6. Fukuyama F. Falling Behind: Explaining the Development Gap Between Latin America and the United States. Oxford: Oxford University Press. 2011. 328 p.
7. Langley L. D. America and the Americas: The United States in the Western Hemisphere. Athens: University of Georgia Press. 2010. 360 p.
8. Barshefsky C., Hill J T. U.S. – Latin America Relations: A New Direction for a New Reality. New York: Council on Foreign Relations Press. 2008. 85 p.
9. Dominguez J. I., de Castro R. F. Contemporary U.S.-Latin American Relations: Cooperation or Conflict in the 21st Century? London: Routledge. 2010. 272 p.
10. Prevost G., Campos C. O. The Bush Doctrine and Latin America. Palgrave Macmillan. New York. 2007. 261 p.
11. Corrales J. Romero C. A. U.S. – Venezuela Relations since the 1990s: Coping with Midlevel Security Threats. London: Routledge. 2012. 240 p.
12. Асауленко В. Відносини США із країнами Боліваріанського альянсу за президентства Барака Обами. *Емінак*. 2013. № 1-4. С. 33–39.
13. Чупрін Р. В., Ленда Ю. В. Венесуела в системі геополітичних відносин в Південній Америці на початку XXI ст. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія: Політологія. 2016. Т. 284, Вип. 272. С. 70–75.
14. Гаврилова Н. В., Кокуріна І. В. Зовнішньополітичний курс Венесуели за президентства Ніколаса Мадуро. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Історія. Політологія. 2015. Вип. 13-14. С. 222–229.
15. Bakke E. US – Venezuelan Relations. *Harvard Model Congress. 2014*. URL: <https://www.addisonlibrary.org/sites/default/files/House-Foreign-Affairs-US-Venezuela.pdf>. (дата звернення: 10.07.2020).
16. Sullivan M. Venezuela: Issues for Congress, 2013-2016. Congressional Research Service. 2017. 55 p. URL: <https://fas.org/sgp/crs/row/R43239.pdf>. (дата звернення: 10.07.2020).
17. Szklarski B. Kryzys w Wenezueli z amerykańskiej perspektywy: między dryfem a rewolucyjnymi intencjami. *Wenezuela na globalnej szachownicy. O co biją się światowe mocarstwa?* / red. J. Gocłowska-Bolek. Warszawa: Ośrodek Analiz Politologicznych, Uniwersytet Warszawski, 2019. S. 50–68.
18. Gaouette N., Hansler J. Pompeo claims Russia stopped Maduro leaving Venezuela for Cuba. *CNN*. 2019. URL: <https://edition.cnn.com/2019/04/30/politics/pompeo-maduro-russia/index.html>. (дата звернення: 10.07.2020).
19. US TradeNumbers – Venezuela. *WorldCity*. URL: <https://www.ustradenumbers.com/country/venezuela/>. (дата звернення: 10.07.2020).
20. Губар О. Венесуела відкинула пропозицію США створити перехідний уряд. *Deutsche Welle*. 1.04.2020. URL: <https://www.dw.com/uk/венесуела-відкинула-пропозицію-сша-створити-перехідний-уряд/a-52976293> (дата звернення: 10.07.2020).
21. Губар О. США пропонують 15 мільйонів доларів за допомогу в арешті Ніколаса Мадуро. *Deutsche Welle*. 26.03.2020. URL: <https://www.dw.com/uk/сша-пропонують-15-мільйонів-доларів-за-допомогу-в-арешті-ніколаса-мадуро/a-52931696> (дата звернення: 10.07.2020).
22. Gocłowska-Bolek J. Wenezuelski kryzys migracyjny. *Wenezuela na globalnej szachownicy. O co biją się światowe mocarstwa?* / red. J. Gocłowska-Bolek. Warszawa: Ośrodek Analiz Politologicznych, Uniwersytet Warszawski, 2019. S. 100–113.
23. Harris D. After Bolton: A Dual Track Approach to Venezuelan Foreign Policy. *Georgetown Security Studies Review*. 2019. URL: https://georgetownsecuritystudiesreview.org/2019/09/24/after-bolton-a-dual-track-approach-to-venezuelan-foreign-policy/#_edn12. (дата звернення: 12.07.2020).
24. Yapparova L. Geopolitical debts Why Russia is really sending military advisers and other specialists to Venezuela. *Meduza*. 2019. URL: <https://meduza.io/en/feature/2019/07/29/geopolitical-debts>. (дата звернення: 12.07.2020).
25. Вакарчук К. Загострення кризи у Венесуелі: внутрішня динаміка та зовнішні впливи. *Борисфен Інтел*. 2019. URL: http://bintel.com.ua/uk/article/zahostrennya_kryzy_v_venesueli/. (дата звернення: 12.07.2020).
26. Чи переростає криза у Венесуелі в опосередкований конфлікт між США та Росією? *VOA*. 2019. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/is-venezuela-turning-into-a-proxy-conflict/4862306.html>. (дата звернення: 12.07.2020).

References:

1. Bulavin V. I., Dabagjan Je. S., Semenov V. L. Venesujela v poiskah (Venezuela in search). Moskva: ILA RAN. 2002. 216 s.
2. Ivanov N. S. Ugo Chavez: shtrihi idejno-politicheskogo portreta (Hugo Chavez: traits of an ideological and political portrait). *Latinoamerikanskij istoricheskij al'manah (Latin American Historical Almanac)*. T. 13. S. 212–230.
3. Kolarov G. Rezhim Ugo Chavesa v Venesujele: sochetanie nacional'noj demokratii i levogo radikalizma? (Hugo Chavez's regime in Venezuela: a combination of national democracy and left-wing radicalism?) *Politicheskaja jekspertiza: POLITEKS (Political Expertise: POLITEX.)*. 2008. T. 4. № 3. S. 14–28.
4. Dabagjan E. S. Vneshnjaja politika Venesuely v nachale XXI veka: osnovnye napravlenija (Foreign policy of Venezuela at the beginning of the XXI century: main directions.). *Vestnik Moskovskogo universiteta (Bulletin of Moscow University)*. Ser. 25. Mezhdunarodnye otnoshenija i mirovaja politika (International relations and world politics). 2012. № 1. S. 95–123.
5. Angosto-Ferrandez L. F. Democracy, Revolution and Geopolitics in Latin America: Venezuela and the International Politics of Discontent. London: Routledge. 2015. 224 p.
6. Fukuyama F. Falling Behind: Explaining the Development Gap Between Latin America and the United States. Oxford: Oxford University Press. 2011. 328 p.
7. Langley L. D. America and the Americas: The United States in the Western Hemisphere. Athens: University of Georgia Press. 2010. 360 p.
8. Barshefsky C., Hill J. T. U.S. – Latin America Relations: A New Direction for a New Reality. New York: Council on Foreign Relations Press. 2008. 85 p.
9. Dominguez J. I., de Castro R. F. Contemporary U.S.-Latin American Relations: Cooperation or Conflict in the 21st Century? London: Routledge. 2010. 272 p.
10. Prevost G., Campos C. O. The Bush Doctrine and Latin America. Palgrave Macmillan. New York. 2007. 261 p.
11. Corrales J. Romero C. A. U.S. – Venezuela Relations since the 1990s: Coping with Midlevel Security Threats. London: Routledge. 2012. 240 p.
12. Asaulenko V. Vidnosyny SSHA iz krainamy Bolivarianskoho aliansu za prezidentstva Baraka Obamy (US relations with the Bolivarian Alliance during the presidency of Barack Obama). *Eminak*. 2013. № 1-4. S. 33–39.
13. Chuprin R. V., Lenda Yu. V. Venesuela v systemi heopolitychnykh vidnosyn v Pivdennii Amerytsi na pochatku XXI st. (Venezuela in the system of geopolitical relations in South America in the early XXI century). *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiia» (Scientific works of the Petro Mohyla Black Sea State University of the Kyiv-Mohyla Academy complex)*. Serii: Politologhiia (Series: Political Science). 2016. T. 284, Vyp. 272. S. 70–75.
14. Havrylova N. V., Kokurina I. V. Zovnishnopolitychnyi kurs Venesuely za prezidentstva Nikolasa Maduro (Venezuela's foreign policy during the presidency of Nicolas Maduro). *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Istoriia. Politologhiia (Bulletin of Mariupol State University. Series: History. Politology)*. 2015. Vyp. 13-14. S. 222–229.
15. Bakke E. US – Venezuelan Relations. *Harvard Model Congress. 2014*. URL: <https://www.addisonlibrary.org/sites/default/files/House-Foreign-Affairs-US-Venezuela.pdf>. (Access date: 10.07.2020)
16. Sullivan M. Venezuela: Issues for Congress, 2013-2016. Congressional Research Service. 2017. 55 p. URL: <https://fas.org/sgp/crs/row/R43239.pdf>. (Access date: 10.07.2020)
17. Szklarski B. Kryzys w Wenezueli z amerykańskiej perspektywy: między dryfem a rewolucyjnymi intencjami. *Wenezuela na globalnej szachownicy. O co biją się światowe mocarstwa?* / red. J. Gocłowska-Bolek. Warszawa: Ośrodek Analiz Politologicznych, Uniwersytet Warszawski, 2019. S. 50–68.
18. Gaouette N., Hansler J. Pompeo claims Russia stopped Maduro leaving Venezuela for Cuba. *CNN*. 2019. URL: <https://edition.cnn.com/2019/04/30/politics/pompeo-maduro-russia/index.html>. (Access date: 10.07.2020).
19. US TradeNumbers – Venezuela. *WorldCity*. URL: <https://www.ustradenumbers.com/country/venezuela/>. (Access date: 10.07.2020).
20. Hubar O. Venesuela vidkynula propozyitsiu SSHA stvoryty perekhidnyi uriad (Venezuela has rejected a US proposal to form a transitional government). *Deutsche Welle*. 1.04.2020. URL: <https://www.dw.com/uk/венесуела-відкинула-пропозицію-сша-створити-перехідний-уряд/a-52976293> (дата звернення: 10.07.2020).
21. Hubar O. SSHA proponuiut 15 milioniv dolariv za dopomohu v areshti Nikolasa Maduro (US offers \$ 15 million for assistance in arresting Nicolas Maduro). *Deutsche Welle*. 26.03.2020. URL: <https://www.dw.com/uk/сша-пропонують-15-мільйонів-доларів-за-допомогу-в-арешті-ніколаса-мадуро/a-52931696> (Access date: 10.07.2020).
22. Gocłowska-Bolek J. Wenezuelski kryzys migracyjny. *Wenezuela na globalnej szachownicy. O co biją się światowe mocarstwa?* / red. J. Gocłowska-Bolek. Warszawa: Ośrodek Analiz Politologicznych, Uniwersytet Warszawski, 2019. S. 100–113.
23. Harris D. After Bolton: A Dual Track Approach to Venezuelan Foreign Policy. *Georgetown Security Studies Review*. 2019. URL: https://georgetownsecuritystudiesreview.org/2019/09/24/after-bolton-a-dual-track-approach-to-venezuelan-foreign-policy/#_edn12. (Access date: 12.07.2020).
24. Yapparova L. Geopolitical debts Why Russia is really sending military advisers and other specialists to Venezuela. *Meduza*. 2019. URL: <https://meduza.io/en/feature/2019/07/29/geopolitical-debts>. (Access date: 12.07.2020).

25. Vakarchuk K. Zahostrennia kryzy u Venesueli: vnutrishnia dynamika ta zovnishni vplyvy (Exacerbation of the crisis in Venezuela: internal dynamics and external influences). *Borysfen Intel (Borisfen Intel)*. 2019. URL: http://bintel.com.ua/uk/article/zahostrennya_kryzy_v_venesueli/. (Access date: 12.07.2020)
26. Chy pererostaie kryza u Venesueli v oposeredkovanyi konflikt mizh SShA ta Rosiieiu? (Is the crisis in Venezuela escalating into an indirect conflict between the United States and Russia?) *VOA*. 2019. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/is-venezuela-turning-into-a-proxy-conflict/4862306.html>. (Access date: 12.07.2020)

Korniichuk L. V. Masliukh O. P. US-Venezuela Relations at the Present Stage: the Geopolitical Aspect

Relations with Venezuela play a significant role in the US policy towards Latin America. Venezuela is an important resource state and a promising sales market, therefore it attracts the attention not only of the United States, but also of other important geopolitical players such as the Russian Federation and the People's Republic of China, which view the situation in Venezuela as an opportunity to challenge the United States and to advance their regional interests in Central and Eastern Europe and the South China Sea and Taiwan, respectively. Therefore, the crisis that has developed in Venezuela is acquiring geopolitical significance, because the state is becoming an area of confrontation between the leading powers.

The objective of the article is to study and analyze the geopolitical dimension of bilateral relations between the United States and Venezuela at the current phase and find out how these relations affect the geopolitical situation on the regional and global scale, as well as predict possible scenarios for their further development.

The article provides an analysis of the American-Venezuelan political and economic relations at the point and concludes that the United States have imposed a number of sanctions and restrictions that put significant pressure on the Venezuelan economy. Having studied the role and position of the United States in resolving the Venezuelan crisis, the authors have indicated that the US support J. Guaido and are working on a plan to resolve the political crisis. The study also identifies the role of third parties in relations between states, in particular the strategy of the Russian Federation regarding the Venezuelan crisis. Attention is also focused on the fact that the events in Venezuela caused the migration crisis – a significant geopolitical problem and requires the attention of not only the United States, but also the world community. Taking into account the geopolitical interests of the United States in Venezuela and concerns about the emergence of global geopolitical players in the state, the most favorable way for the United States would be to strengthen its role in the negotiation process to resolve the Venezuelan crisis, as well as join coordinated actions with the Lima Group.

Key words: *United States of America, Bolivarian Republic of Venezuela, Venezuelan crisis, geopolitics.*